

ƏLLƏRDƏ... ÖLÜM BİLETİ

...Səhifədəki "Döyüş" və "Səngərdə" şeirlərindən başqa qalan şeirlərin ən azı 50 yaşı var. Yəni 50-52 il bundan əvvəllər yazılıb. İndi bu şeirləri oxuyub düşünürəm və təəccüblənirəm ki, elə 50 il bundan əvvəl təsadüfən tanış olduğum Səbuhü əsl şair ola indiyədək niyə bircə dənə kitab çap etdirməyib?

Səbəbini özü bilir yaqın.

İstedadlı insanlar arasında az çap olunmaq, yerli-dibli çap olunmamaq kimi nümunələr olub və çox güman ki, indi də var. Hələ o vaxtlar, universitetin jurnalistika fakültəsində təhsil aldığımız illərdə bu ucaboy, yaraşlıq və ... utancaq oğlanın yazdığı qeyri-adi şeirlər onun xasiyyəti və istedadı ilə heç cür üst-üstə düşmürdü. Çünki 50-55 il əvvəllər belə şeirlərə, xüsusən sürrealist dünya görüşün poetik ifadəsinə az-az rast gəlirdi. Oxuculara bu heyranlıq bəxş edən şeirlərin özləri də (Vaqif Vəkilov, Rəmi Rövşən, Eldar Baxıç, Vaqif Cəbrayılzadə...) nadir hallarda çap olunurdular və onların "bu gizli" şeirləri hadisəyə çevrildi. O vaxtlar belə şeirlərə daha çox mücərrəd şeirlər deyilirdi.

Səbuhü belə gözəl hadisələrin iştirakçısı olmadı.

Görən hansı səbəb onun mümkün tanınmağını ömrünün gənclik, cavanlıq illərindən qoparıb uzaqlara apardı? Ancaq o, mənimçün hələ də sanki 21, 22, 23 yaşlarında qalıb. Əlimə keçirdiyim bu gözəl şeirləri ilə...

Sizə təqdim etdiyim Səbuhü Vəliyev ömrü boyu eyni yerdə işlədi, eyni binaya qədəm basdı.

Ucar rayonunda çıxan "Yeni söz" qəzetində ədəbi işçi, şöbə müdiri, redaktor müavini, son 35 ildə də redaktor.

Öz müşahidələrimə və həm də eşitdiyimə görə bu yaşa qədər bircə nəfərin də xətrinə dəyməyən bu ləyaqətli insan dahi Füzulinin bütün yaradıcılığını əzbər (!!!) bilən mərhum atasının vəsiyətlərinə sadıq qalaraq onun arzulanacağı kimi yaşayır və çalışır.

Mərd, xeyirxah, peşəsinə sadıq, həm də şair Səbuhü!

P.S. Mən bilərəkdən onun şeirlərindən, yalnız ona məxsus olan poetik ifadələrindən nümunələr gətirmədim. Səbuhü hər bir şeirində, hər bir ifadəsində oxucunu öz zövqü ilə tənhə buraxır..

Məzahir ƏHMƏDZADƏ

SƏBUHİ
VƏLİYEV

QANADLARIN DUELİ

İngiltərənin 114 sərnişin götürmüş hava layneri qəfildən 3 bombardmançı təyyarə ilə rastlaşmışdır. Qəzetlərdən.

Bir vaxt ağlayıblar lal beşiklərə
Bir vaxt ağlayıblar kövrəklər kimi .
Çırpılıb, atılıb bombalar yerə
Nokaut düşən boksçuların
Əlindən atılan əlcəklər kimi.

Uçur təyyarələr, uçur durmayır .
Qanadlar duela çıxdı bir anda .
O gün Ştrausun "Mavi Dunay"ı
Susdu bir sərnişin ayaqlarında .

İstəklər evlərin içinə endi
Elə bil son dəfə baxırdı gözlər .
Yaşamaq onlara şirin göründü
Yüz on dörd çarpayı ölümü qədər .

Orda görünmədi, bilinmədi heç
Əllərin kişilik , qadınlıq səddi .
Əllərdə qəm vardı, təəssüf vardı.
Bir də ağırlaşmış ölüm bileti .

QARA HAŞİYƏDƏ BİR QIZ

Universitet auditoriyalarının birində üstünə qız adı yazılmış və qara haşiyəyə alınmış bir skamyaya var.

Skamyaya üstündə qara bir ilan
Dolanıb bir qızın qar sinəsinə
Baxıram boyası mürəkkəb olan
Əllərin ovsunçu səliqəsinə

Düşdü pəncərəyə qəfil bir yağış
Hansı bir əldə sızladı çiçək
Bu gün etinasız, nəmli bir baxış
Susatan qadını incitməyəcək

Bu gün ağaclara payız qonacaq
Fikirli yarpaqlar düşəcək haldan
Nağılsız otaqda diksinən uşaq
Alma oyuncaqlar tapacaq yoldan

Baxıram, müqəssir barmaqlar itkin,
İstədim buraya bir örtük çəkim
Üstünə qar, yağış ələnər deyər.
Güzgüdə bir ana qorxacaq bu gün
Balam gözlərimdən silinər deyər .

SƏNİ SEVDİM BİR DAHA

Bir ömür kimidir hər açan çiçək,
Bu dünya belədir yaranışından
Hər səhər yataqda oyandığın tək
Quşların yuvada oyanışından
Səni sevdim bir daha

Sənə çox bənzəyən xanım bir qızın
Üzündə, gözündə yayılıb qalan
Pərişan telinin yaranışında
Səni sevdim bir daha

Sənin qızılı saçlarını sevdim
Ay işığında, bulaq başında
Bulaqla gecənin qonşuluğunda
Səni sevdim bir daha

Səssizcə çiyinə qonan yarpaqla
Bahar küləyinin tanışlığında
Səni sevdim bir daha .
Mavi gözlərində sönməkdə olan
Bizim ulduzların barışığında
Səni sevdim bir daha

SON DÖYÜŞ

Son döyüşdür, ay ana
Vətəndən bir yel əsdi .
Telimi yan daradım
Düşmənin əli əsdi

Son döyüşdür, ay ana
Üzümlüzə gün doğdu
Çörək istidir - dedin
Bəs niyə gözün doldu

Son döyüşdür ay ana
Zərbə üstündən zərbə !
Məni bəyəndirəcək
Qonşu qıza qələbə

SƏNGƏRDƏ

Gecədir, ayılı gecə
Hər tərəf batıb yasa
Qartopu havasıdır
Snayperlər olmasa

Aramızda biri var
Yaman qorxaqdır, qorxaq
Səngər qız dodağı tək
Onu buraxmayacaq

Döyüş meydanıdır bu
Qorxum yoxdur heç nədən
Ölsəm sinəm altında
Vətən olacaq, Vətən

UCALIB, UCALIB YORULAN CANIN

"Atamın xətrəsinə" silsiləsindən şeirlər

Ucalıb, ucalıb yorulan canın ,
Göylərdə qılıncla vurulan canın .

Yaralı bir beyt tutub bəsləyə ,
Ürək də istəyə, can da istəyə
Səs tapa bilməyə, görürsən Allah!

Yastıq didim-didim, can didim-didim ,
Üzüb çarpayından çıxıb bilmədin
Bir beytin üzünə baxa bilmədin .
Nə Füzuliyə gül, nə də anama,
Füzuli neyləsin səssiz qalana !

Tək qolun sürüşüb, yanına düşüb ,
Sən "iki" qiymət də verməzsən ona .
Xərçəng-zavalların, tez ol , cavab ver ,
Cavabı bilinməz suallarına .

Əhlikəf dünyadı-gözdən qoymadı ,
Elə ağladı ki, bizdən doymadı.
Ömür itkilərdə, ömür savaşda
Birdən kişi oldum on iki yaşda .
Anam heç doymadı uşaqlığımdan ,
Birdən əl saxladı, nəfəs saxladı.
Ucalıb ucalıb yorulan canın .
Göylərdə qılıncla vurulan canın .

SAYIRDIN SƏN DƏ

Ürəyin qopardı biz olmasaydıq
Ağrıdan-acından göz olmasaydıq
Bütün dünyada
Təkcə Füzulini qazanıb qalıb
Soyuq yatağında uzanıb qalıb
Həyatdan bir tikə pay uma-uma
Əlini atırdın haraya gəldi.
Bircə balaların haraya gəldi
Yığıldı başına qu quşları tək
İri göz yaşların bəsdə dünyaya
Bəsdə damar-damar arıq sinənə
Necə də saymışam damarlarını
Mən uşaq olmuşam, bilməmişəm heç...
Mənim dilim yansın, ciyərim yansın .
Sayırdın, nəyisə sayırdın sən də
Olub keçənləri, olacaqları
Balaca qızına, dilbər qızına
Ala bilmədiyini oyuncaqları
Daha nə təmənnə, daha nə tələb.
Dünyanın işinə lap məəttələm
Səni atıb getdi yaralı kimi
Bircə yaxşılıqlar keçdi əlinə
Keçdi dar gününün yarağı kimi

FÜZULİ ALLAHIN BAĞIŞLAYACAQ

Gül balalarına qiyməyəcəkdin --
Əzabdan qol açıb oynayacağındın .

Bir dəli ah çəkdim, sevindin hələ
Belə ah çəkməyib Füzuli-Allah
qabardı döşün.
Belə ah çəkməyib Füzuli-Allah
qutarıb işin.
Bir dəli ah çəkdim boyum artmadı,
Toyum yetişmədi, toyum çatmadı
Yapışb qalxasan toy mağarından .

Keçə boğazından bir damcı su ,
Keçə boğazından bircə tikə çörək .
Hamını, bütün dünyanı
Buraya mən şahid çağırım gərək .
Doğurdan o zaman uşaq olmuşam.
Sənin əzabına aşiq olmuşam

...iki yazdın
Dedin azdır əzbərçiyə
bu da azdır.
Əzbərlədin - ağrımızı - acımızı
Əzbərlədin- boyu bir qarış bizə gülən bacımızı
Əzbərlədin anamızın ağarmayan saçlarını
Füzuli-Allahın görür hamısını
Füzuli-Allahın bağışlayacaq

Şər ötüşər, xeyir gələr
Ovcunda su Leyli gələr
Məcnun kəsməz qabağını
İçib, içib yapışarsan
Füzulinin ətəyindən
...Fürsətdir deyirəm
Leyliyə bu gecə necə nə sayaq baxırsansa bax,
Füzuli - Allahın bağışlayacaq

ÖLÜM DÖYDÜ QAPINI

...Mənim həyatımın tragik tərəflərindən biri də nədənsə köməklik umduğum tərəfdən zərər çəkməyimdirdi. Bu bir sirr olmaya?! Bu, Prometeyin qifillənmiş zənciri deyil ki, yarəbbi!

ATAMIN MƏKTUBLARINDAN

Dərmanmı atırsan, aldanma ata
Tər olub süzülər, axar alından
Həkimini işə sal, gülüb yalandan.

Dirsəklən, yatağın köksü daralsın,
Dirsişləklən dünyanı dəhşətə salan
Xərçəng - zavalların basıb döşündən

Füzuli- Allahın gələr köməyə
Ah çəkər, qolundan tutub qaldırar.
Dərsləri yarımçıq, səsi yarımçıq
Bir məktəb özünü atar yollara
"Müəllim" bağırar tələbələrini

Arzular, nişgillər varaq-varaqdır
Keçmir əllərinə sən yazdığın beş.
Yenə beş alırlar, amma nahaqdır,
Onları vuruşa hazırlamır heç!

Sanki oyuncuqdu, qalıb havada,
Uşaqlar da işə düşüblər əcəb.
Onlar razıdırlar "iki" yazasan,
Sənin "iki"lərin düşündürəcək .

Demək ədəbiyyat dərside daha
Füzuli ah çəkər, üzülür tavan,
Üzülür tamam
Çökür aşağı .
Uşaqlar unudur dərstdən qaçmağı
Hamısı keçirlər Məcnun tərəfə !

Ağrılar kürəkli, sənət diləkli,
O, mənim atamdı, mənim atamdı
Ölüm utanmadı, heç utanmadı,
Döydü qapını, əzildi, güldü.
O, mənim atamdı - özgə deyildi.

Dərya uşaqlardan, dediyi dərslərdən,
Arxayın arxayın, bəlkə də qəsdən
Döyülən qapını zərb ilə açdı
Uşaqlar yapışdı skamyalara!
Onun gözləridir hələ alışır ,
Onun "beş"ləridir hələ vuruşur .
Uşaqlar beş alır, qisas alırlar!

BU DÜNYA

Nə iz qaldı, nə də soraq
Quşları da uçub getdi
Bu dünyanın işinə bax
Yanımdan keçib getdi.

Çox şey uzaqdan da uzaq
Uzaqdısa, yeni deyil
"Gəl-gəl" deyən ulduzları
Sevgililər yeri deyil.

Zaman köhnə vərdisində
Xeyirlə şər döyüşündə
Adam var ki, yetmişində
Sözü hələ yarı deyil.
Hərdən çaxır, uşaqlaşır
Sorur hərdən
Niyə ömür bircə andır?
Doğrudanmı yer üzünü işıqladan
Göy üzünü yaradandır?!

Dünya işə susa-susa
Əl uzatdı boğcamıza.
Töküdü yerə nəyimiz var
Yerində boş nağıl qoydu.
Axırda da Əzrayilla
Başımıza ağıl qoydu.